

चालू घडामोडी

१ ते १४ नोव्हेंबर २०२१

संपर्क

Mobile No: - 96191 34210

Visit: - www.guidancegroup.co.in

दादर (प.) मुंबई

संकलक :- अमोल मुंजे

CONTENTS

रोम जाहीरनामा.....	3
मुख्य मुद्दा	3
रोम घोषणा (रोम जाहीरनामा)	3
UNESCO क्रिएटिव्ह सिटीज नेटवर्क (UCCN) मध्ये श्रीनगरचा समावेश.....	4
यादीतील इतर भारतीय शहरे कोणती आहेत?.....	4
UK ने महात्मा गांधींचा वारसा साजरा करणाऱ्या £5 च्या स्मृती नाण्याचे अनावरण केले.....	4
15 नोव्हेंबर हा जनजाती गौरव दिवस म्हणून साजरा करण्यास मंत्रिमंडळाने मान्यता दिली.....	4
सर्वाधिक कुपोषित मुले महाराष्ट्रात ; बिहार, गुजरातमधील स्थितीही चिंताजनक.....	5
फेसबुकचे नाव बदलून मेटा.....	5
'मेटाव्हर्स' (Metaverse) काय आहे?.....	6
समुद्रयान मिशन.....	6
महत्त्वाचे मुद्दे.....	6
मत्स्य 6000:.....	7
पोर्टल आणि ॲप.....	7
एक सूर्य एक जग एक ग्रिड.....	7
अंमलबजावणी:.....	8
ग्लोबल मिथेन प्रतिज्ञा.....	8
जागतिक तापमानात मिथेनचे योगदान.....	8
मिथेन.....	8
स्वदेशी बनावटीचे आयसीजीएस सार्थक राष्ट्राला समर्पित.....	9
भारतीय नौदलाचे स्टेल्थ फ्रिगेट तुशील रशियात दाखल झाले.....	9
भारतीय नौदलात चौथी स्कॉर्पीन पाणबुडी 'वेला' दाखल.....	9
लष्करी सराव.....	10
कोविड-19.....	10
कोविड-19 वर उपचार करण्यासाठी ब्रिटनने जगातील पहिल्या गोळीला मान्यता दिली.....	10
WHO ने भारत बायोटेकच्या Covaxin ला आपत्कालीन वापरासाठी मान्यता दिली.....	10
चर्चेत असलेले आजार व रोग.....	11
राइस ब्लास्ट.....	11
नोरोव्हायरस.....	11

संयुक्त राष्ट्रांची (यूएन) २६ वी हवामान बदल परिषद (सीओपी-२६) सुरू.....	11
ग्लासगो परिषदेतील चर्चेचे मुद्दे	11
पॅरिस करार (सीओपी-२१)	12
इजिप्त पुढील वर्षी COP27 हवामान शिखर परिषदेचे आयोजन करेल.....	12
'संभव' उपक्रम.....	12
मिशन युवा स्वास्थ्य.....	13
डेअरी सहकर योजना.....	13
हर घर दस्तक' मोहीम.....	13
लस कव्हरेज	13
लसीच्या कव्हरेजसाठी कट-ऑफ.....	14
लसीकरणाला प्रोत्साहन देण्यासाठी इतर पावले.....	14
फोकसअंतर्गत राज्य.....	14
वीरभद्रकाली ताराराणी स्वयंसिद्धा योजना	14
महाराष्ट्र इलेक्ट्रीक वाहन धोरण,2021	15
दृष्टीक्षेप (Vision):	15
अभियान (Mission):.....	15
धोरण उद्दिष्ट (Objectives):.....	15
आरबीआयच्या दोन नवीन योजना	16
RBI रिटेल डायरेक्ट योजना	16
रिझर्व्ह बँक एकात्मिक लोकपाल योजना	16
दक्षिण आफ्रिकेचे लेखक डॅमन गालगुट यांना बुकर पारितोषिक मिळाले	16
पद्म पुरस्कार 2021	17
पद्मविभूषण	17
पद्मभूषण.....	17
महाराष्ट्रातील पुरस्कार विजेते	18
पर्यावरण संवर्धनासाठी महाराष्ट्राला संयुक्त राष्ट्र हवामान बदल परिषदेकडून आंतरराष्ट्रीय स्तरावर मानाचा पुरस्कार.....	18
महत्वाचे निर्देशांक आणि अहवाल	19
राष्ट्रीय क्रीडा पुरस्कार 2020.....	21
राष्ट्रीय क्रीडा पुरस्कार 2021	23
भुवनेश्वरमध्ये भारताची पहिली राष्ट्रीय योगासन क्रीडा स्पर्धा सुरू झाली.	24

रोम जाहीरनामा

दोन दिवसीय जी-२० शिखर परिषद ३१ ऑक्टोबर २०२१ रोजी संपली. या शिखर परिषदेदरम्यान रोम जाहीरनामा (रोम जाहीरनामा) स्वीकारण्यात आला.

मुख्य मुद्दा

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी ही परिषद फायदेशीर असल्याचे म्हटले आहे.

या शिखर परिषदेदरम्यान नेत्यांनी कोव्हिड-१९ च्या साथीशी लढणे, आरोग्य पायाभूत सुविधा सुधारणे, आर्थिक सहकार्य बळकट करणे आणि नाविन्य पूर्ण करणे यांसारख्या जागतिक महत्वाच्या मुद्द्यांवर चर्चा केली.

त्यांनी 'रोम जाहीरनामा' ही स्वीकारली. सदस्य देशांनी सहमती दर्शविली की कोव्हिड-१९ लसीकरण हे जागतिक सार्वजनिक हित आहे.

या शिखर परिषदेदरम्यान, कोव्हिड-१९ लसींच्या आपत्कालीन वापर प्राधिकरणासाठी प्रक्रिया वेगवान करण्यासाठी जागतिक आरोग्य संघटना (डब्ल्यूएचओ) बळकट केली जाईल, असेही देशांनी मान्य केले.

या अधिवेशनाचा मुख्य भर ऊर्जा आणि हवामानावर होता.

अनेक विकसनशील देशांनी विकसनशील देशांच्या हिताचे रक्षण करण्याचे आवाहन केले.

रोम घोषणा (रोम जाहीरनामा)

रोम जाहीरनाम्यात १६ परस्पर सहमतीची तत्वे आहेत, ज्याचा उद्देश भविष्यातील आरोग्य संकटे रोखण्यासाठी संयुक्त कृतीचे मार्गदर्शन करणे आणि सुरक्षित, जस्ट आणि टिकाऊ जग (शाश्वत जग) तयार करणे आहे. ही १६ तत्वे पुढीलप्रमाणे आहेत:

- 1) निदान, प्रतिसाद, प्रतिबंध आणि तयारीसाठी विद्यमान बहुपक्षीय आरोग्य प्रणालीला पाठिंबा देणे.
- 2) मानवी, प्राणी आणि पर्यावरण यांच्यातील धोके दूर करण्यासाठी बहु-क्षेत्रीय, पुराव्यावर आधारित आरोग्य दृष्टीकोनाचे निरीक्षण आणि अंमलबजावणी करण्याच्या दिशेने काम करणे.
- 3) सर्व समाज आणि आरोग्य धोरणांना प्रोत्साहन देण्यासाठी.
- 4) बहुपक्षीय व्यापार प्रणालीला प्रोत्साहन देण्यासाठी.
- 5) उच्च दर्जाच्या, सुरक्षित आणि प्रभावी आरोग्य प्रणालींना समान, परवडणारी आणि जागतिक प्रवेश सक्षम करणे.
- 6) कौशल्य निर्माण करण्यासाठी, स्थानिक आणि प्रादेशिक उत्पादन क्षमता विकसित करण्यासाठी कमी आणि मध्यम उत्पन्न असलेल्या देशांना पाठिंबा देण्यासाठी.
- 7) डेटा शेअरिंग, क्षमता बांधणी, ऐच्छिक तंत्रज्ञान आणि परवाना करारांवर लक्ष केंद्रित करा.
- 8) विद्यमान तयारी आणि प्रतिबंधात्मक संरचनांसाठी समर्थन वाढवा.
- 9) जागतिक आरोग्य आणि काळजी कर्मचार्यांमध्ये गुंतवणूक.
- 10) पुरेशी संसाधने, प्रशिक्षण आणि विलिनिकल सार्वजनिक आणि प्राणी आरोग्य प्रयोगशाळांच्या कर्मचार्यांमध्ये गुंतवणूक करणे.
- 11) आंतर-संचालित पूर्व सूचना देखरेख, माहिती आणि ट्रिगर प्रणालींच्या विकासासाठी आणि सुधारणेसाठी गुंतवणूक.
- 12) संशोधन, विकास आणि नाविन्यपूर्ण ते जी.

- 13) अर्थपूर्ण आणि सर्वसमावेशक संवादाला पाठिंबा देऊन आणि प्रोत्साहन देऊन तयारी आणि प्रतिसाद उपायांची परिणामकारकता वाढविणे.
- 14) वित्तपुरवठा यंत्रणेची परिणामकारकता सुनिश्चित करणे.
- 15) शाश्वत आणि न्याय्य पुनर्प्राप्तीच्या संदर्भात औषध आणि औषधे नसलेल्या उपायांवर समन्वय आणि आपत्कालीन प्रतिसाद.
- 16) साथीची तयारी, प्रतिबंध, शोध आणि प्रतिसादासाठी दीर्घ काळापर्यंत वित्तपुरवठा करण्यासाठी सुव्यवस्थित, प्रगत, टिकाऊ आणि अंदाजे यंत्रणांची गरज दूर करणे.

UNESCO क्रिएटिव्ह सिटीज नेटवर्क (UCCN) मध्ये श्रीनगरचा समावेश

UNESCO क्रिएटिव्ह सिटीज नेटवर्क (UCCN) मध्ये सामील होण्यासाठी जगभरातील निवडलेल्या 49 शहरांमध्ये जम्मू आणि काश्मीरची उन्हाळी राजधानी श्रीनगर आहे. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी जुन्या शहराच्या दोलायमान सांस्कृतिक लोकांसाठी “fitting recognition” म्हणून या समावेशाचे स्वागत केले.

UNESCO महासंचालक अँड्रे अझौले यांनी ही घोषणा केली. “संस्कृती आणि सर्जनशीलता यांना त्यांच्या विकासाच्या केंद्रस्थानी ठेवण्याची आणि ज्ञान आणि चांगल्या पद्धतींची देवाणघेवाण करण्याची त्यांची वचनबद्धता” ओळखून या 49 शहरांना 246 शहरांच्या नेटवर्कमध्ये जोडण्यात आले.

यादीतील इतर भारतीय शहरे कोणती आहेत?

- चेन्नई आणि वाराणसीमध्ये सामील झाले – युनेस्को म्युझिक सिटी
- जयपूर – हस्तकला आणि लोककलांचे युनेस्को शहर;
- मुंबई – युनेस्को चित्रपट शहर
- हैदराबाद – युनेस्को सिटी ऑफ गॅस्ट्रोनॉमी.

UK ने महात्मा गांधींचा वारसा साजरा करणाऱ्या £5 च्या स्मृती नाण्याचे अनावरण केले.

युनायटेड किंगडम (यूके) सरकारने महात्मा गांधींचे जीवन आणि वारसा लक्षात ठेवण्यासाठी £5 च्या नाण्याचे अनावरण केले आहे. यूकेच्या अधिकृत नाण्यावर महात्मा गांधींचे स्मरण करण्याची ही पहिलीच वेळ आहे. हे नाणे सोने आणि चांदीसह विविध मानकांमध्ये उपलब्ध आहे, विशेष संग्राहक नाणे हीना ग्लोव्हरने डिझाइन केले होते. यूकेचे चांसलर ऋषी सुनक यांनी या नाण्याच्या अंतिम डिझाइनची निवड केली. या नाण्यामध्ये भारताचे राष्ट्रीय फूल असलेल्या कमळाची प्रतिमा आहे. यासोबत या नाण्यावर गांधीजींची प्रसिध्द Quote ‘My life is my message’ आहे.

15 नोव्हेंबर हा जनजाती गौरव दिवस म्हणून साजरा करण्यास मंत्रिमंडलाने मान्यता दिली.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या अध्यक्षतेखाली केंद्रीय मंत्रिमंडलाने 15 नोव्हेंबर हा जनजाती गौरव दिवस म्हणून घोषित करण्यास मान्यता दिली आहे. 15 नोव्हेंबर ही तारीख श्री बिरसा मुंडा यांची जयंती म्हणून निवडण्यात आली आहे, ज्यांना देशभरातील आदिवासी समुदाय भगवान (देव) म्हणून पूज्य करतात.

जनजाती गौरव दिवस शूर आदिवासी स्वातंत्र्यसैनिकांना समर्पित आहे आणि त्यांनी देशासाठी बलिदान दिले आहे. सांस्कृतिक वारसा जतन करण्यासाठी आणि शौर्य, आदरातिथ्य आणि राष्ट्रीय अभिमान या भारतीय मूल्यांच्या संवर्धनासाठी आदिवासींच्या प्रयत्नांना मान्यता देण्यासाठी दरवर्षी हा दिवस साजरा केला जाईल.

सर्वाधिक कुपोषित मुले महाराष्ट्रात ; बिहार, गुजरातमधील स्थितीही चिंताजनक

- देशातील ३३ लाख मुले ही कुपोषित असून त्यातील निम्मी मुले अती कुपोषित गटात असून त्यांचे प्रमाण महाराष्ट्र, बिहार, गुजरात या राज्यांत अधिक आहे, अशी माहिती महिला व बालकल्याण मंत्रालयाने माहिती अधिकारांतर्गत उत्तरात दिली आहे.
- देशातील सर्वाधिक कुपोषित मुले महाराष्ट्रात असून ही संख्या ६.१६ लाख आहे. त्यात मध्यम कुपोषित मुले १.७७ लाख, तर जास्त कुपोषित मुलांची संख्या ४.७७ लाख आहे.
- दुसऱ्या क्रमांकावर बिहार असून तेथे ४.७७ लाख कुपोषित मुले आहेत. त्यात ३ लाख २३ हजार ७४१ मुले मध्यम कुपोषित तर १ लाख ७२ हजार ०८३ मुले जास्त कुपोषित आहेत.
- गुजरातमध्ये कुपोषित मुलांचे प्रमाण ३.२० लाख असून त्यातील १.७७ लाख मध्यम कुपोषित तर १.६७ लाख जास्त कुपोषित आहेत.
- देशात कोविड साथीमुळे आरोग्य व पोषणाचा पेच निर्माण झाला असून महिला व बाल कल्याण मंत्रालयाने म्हटले आहे की, १७ लाख ७६ हजार ९०२ मुले खूपच कुपोषित असून १७ लाख ४६ हजार ४२० मुले ही मध्यम कुपोषित आहेत, असे १४ ऑक्टोबर २०२१ च्या आकडेवारीत म्हटले आहे. एकूण ३३ लाख २३ हजार ३२२ मुलांची माहिती ३४ राज्ये व केंद्रशासित प्रदेशांतून घेण्यात आली होती. अंगणवाड्यांत ८.१९ कोटी मुले असून त्यातील ३३ लाख कुपोषित आहेत. हे प्रमाण एकूण मुलांच्या ४.०४ टक्के आहे. खूपच कुपोषित मुलांचे प्रमाण नोव्हेंबर २०२० ते ऑक्टोबर २०२१ या काळात वाढले असून ते ९ लाख २७ हजार ६०६ ने वाढून आता १७.७६ लाख झाले आहे. पण यात माहिती गोळा करण्याची पद्धत वेगवेगळी होती.
- अति कुपोषित मुलांमध्ये सहा महिन्यांपासून सहा वर्षांपर्यंतच्या मुलांचा समावेश असून ३६ राज्ये व केंद्रशासित प्रदेशांतून माहिती गोळा करण्यात आली होती. आताच्या आकडेवारीनुसार अंगणवाडी व्यवस्थेतून सर्व वयोगटातील मुलांच्या पोषणाची माहिती संकलित करण्यात आली आहे.

फेसबुकचे नाव बदलून मेटा

- फेसबुक कंपनीने आपले नाव बदलून मेटा (Meta) झाल्याची घोषणा केली आहे.
- फेसबुक, इंस्टाग्राम आणि व्हॉट्सअप ही नावं कायम राहतील. हे प्लॅटफॉर्म ज्या एका छत्राखाली येतील त्या कंपनीचं नाव मेटा असेल असं फेसबुकने स्पष्ट केलं आहे.
- कंपनीने मेटाव्हर्सची संकल्पना काय असेल आणि ती प्रत्यक्षात कशी आणली जाईल याची योजना देखील जाहीर केली आहे.
- मेटाव्हर्स हे एक पूर्णतः ऑनलाईन विश्व असेल ज्या ठिकाणी व्हर्च्युअल वातावरणात आपल्याला ऑनलाईन गेम्स खेळता येऊ शकतील, काम करता येऊ शकेल त्याच बरोबर संभाषण देखील साधता येईल.

'मेटाव्हर्स' (METAVERSE) काय आहे?

- पाहणाऱ्या एखाद्याला कदाचित ही VR म्हणजेच व्हर्च्युअल रिएलिटी (Virtual Reality) ची सुधारित आवृत्ती वाटू शकेल. पण मेटाव्हर्स हे इंटरनेटचं भविष्य असेल, असं काहींनी वाटतंय.
- मेटाव्हर्स म्हणजे व्हर्च्युअल रिएलिटीद्वारे उभं करण्यात आलेलं असं एक जग जिथे तुमचा एक डिजिटल अवतार असेल आणि कम्प्युटरने निर्माण केलेल्या या जगाचा इतर युजर्ससोबत तुम्ही अनुभव घेऊ शकाल.
- थोडक्यात सांगायचं झालं तर 1980च्या दशकातल्या बोजड हॅडसेट्सची जागा जशी आजच्या आधुनिक स्मार्टफोन्सनी घेतली तसंच काहीसं VR आणि मेटाव्हर्सबद्दल म्हणता येईल.
- म्हणजे कॉम्प्युटरऐवजी एखादा हेडसेटवापरून तुम्ही या मेटाव्हर्सचा अनुभव घेऊ शकता. हा हेडसेट तुम्हाला सगळ्या प्रकारचे डिजिटल अनुभव असणाऱ्या एका व्हर्च्युअल वर्ल्ड म्हणजे आभासी जगताशी जोडेल.
- सध्या व्हर्च्युअल रिएलिटी म्हणजेच VR चा वापर हा जास्त गेमिंगसाठी केला जातो. पण मेटाव्हर्स मात्र काम, टाईमपास, कॉन्सर्ट्स, सिनेमा किंवा नुसती मजामस्ती करायलाही वापरता येईल.
- कंपनीचं नवंच 'मेटा' हे नाव ग्रीकमधील असून त्याचा अर्थ 'पलिकडे किंवा च्या पलिकडे' (beyond) असा आहे.

समुद्रयान मिशन

अलीकडेच पृथ्वी विज्ञान मंत्रालयाने (MoES) वेन्नई येथे भारताची पहिली मानवयुक्त महासागर मोहीम "समुद्रयान" लाँच केली आहे.

अमेरिका, रशिया, फ्रान्स, जपान आणि चीन यांसारख्या देशांसह भारत या प्रमुख महासागर मोहिमेत एलिट क्लबमध्ये सामील झाला आहे, ज्यांच्याकडे अशा प्रकारच्या क्रियाकलापांसाठी विशेष तंत्रज्ञान आणि वाहने आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे

खोल समुद्राच्या शोधासाठी आणि दुर्मिळ खनिजांच्या उत्खननासाठी पाणबुडीद्वारे व्यक्तींना पाठवण्याच्या उद्देशाने ही भारताची पहिली अनोखी मानवयुक्त महासागर मोहीम आहे.

ते तीन लोकांना मत्स्य 6000 नावाच्या मानवयुक्त पाणबुडीमध्ये 6000 मीटर खोलीवर खोल पाण्याखाली अभ्यासासाठी पाठवेल.

पाणबुड्या फक्त 200 मीटर खोलीपर्यंत जातात.

हा 6000 कोटी रुपयांच्या 'डीप ओशन मिशन'चा एक भाग आहे.

खोल महासागर मोहीम

जून 2021 मध्ये MoES द्वारे त्यास मान्यता देण्यात आली. सागरी संसाधनांचा शाश्वत वापर करण्यासाठी सागरी संसाधनांचा शोध घेणे आणि खोल समुद्रातील तंत्रज्ञान विकसित करणे आणि भारत सरकारच्या ब्लू इकॉनॉमी उपक्रमाला पाठिंबा देणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

पाच वर्षांच्या कालावधीत या मोहिमेचा एकूण अंदाजे खर्च 4,077 कोटी रुपये आहे आणि त्याची अंमलबजावणी वेगवेगळ्या टप्प्यात केली जाईल.

मत्स्य 6000:

ही स्वदेशी विकसित मानवयुक्त लष्करी पाणबुडी आहे.

यामुळे 1000 ते 5500 मीटर खोलीवर आढळणाऱ्या गॅस हायड्रेट्स, पॉलीमेटॅलिक मॅंगनीज नोड्यूल्स, हायड्रो-थर्मल सल्फाइड्स आणि कोबाल्ट क्रस्ट यांसारख्या संसाधनांसाठी खोल समुद्रात शोध घेणे MoES ला मदत होईल.

पॉलीमेटॅलिक नोड्यूल, ज्यांना मॅंगनीज नोड्यूल देखील म्हणतात, हे समुद्राच्या पृष्ठभागावरील खनिजे आहेत जे एका गाभ्याभोवती लोह आणि मॅंगनीज हायड्रॉक्साइडच्या एकात्र थरांपासून तयार होतात.

महत्त्व:

यामुळे निल्या अर्थव्यवस्थेसाठी स्वच्छ ऊर्जा, पिण्याचे पाणी आणि सागरी संसाधने शोधण्यासाठी अधिक विकासाचा मार्ग खुला होईल.

विकसित देशांनी यापूर्वीही अशाच सागरी मोहिमा पूर्ण केल्या आहेत. विकसनशील देशांपैकी भारत हा पहिला देश आहे ज्याने खोल समुद्रात मोहीम राबवली आहे.

पोर्टल आणि ॲप

क्र.	ॲप / पोर्टल	कोणी सुरु केले	कश्यासाठी
१	विहसल ब्लोअर	इंडियन रिन्यूएबल एनर्जी डेव्हलपमेंट एजन्सी लि. (IREDA)	विहसल-ब्लोअर पोर्टल कंपनीच्या IT टीमने विकसित केले आहे. हे पोर्टल IREDA कर्मचाऱ्यांना फसवणूक, भ्रष्टाचार, अधिकाराचा दुरुपयोग यासह इतर गोष्टींशी संबंधित चिंता व्यक्त करण्यास मदत करेल.
२	उत्तम बीज	हरियाणा सरकार	पारदर्शकतेसह दर्जेदार बियाणे प्रदान करून हरियाणातील शेतकऱ्यांना लाभ देणे. हे पोर्टल सरकारी आणि खाजगी बियाणे उत्पादक संस्थांनी आयोजित केलेल्या बियाणे उत्पादन कार्यक्रमात पारदर्शकता प्रदान करेल आणि प्रमाणित बियाणांची गुणवत्ता सुनिश्चित करेल. हे सीड पोर्टल मेरी फसल मेरा ब्योरा पोर्टल आणि फॅमिली आयडेंटिटी कार्ड आयडीशी जोडले गेले आहे.

एक सूर्य एक जग एक ग्रिड.

सूर्याची अप्रयुक्त क्षमता सर्वज्ञात आहे - मानवता एका वर्षात वापरत असलेली सर्व ऊर्जा एका तासात सूर्यापासून पृथ्वीवर पोहोचलेल्या उर्जेइतकी आहे. सूर्य कधीही मावळत नाही - प्रत्येक तासाला, अर्धा ग्रह सूर्यप्रकाशात असतो. सीमा ओलांडून सौर, वायू आणि जल यांपासून निर्माण होणाऱ्या ऊर्जेचा व्यापार करून, आम्ही पृथ्वीवरील

प्रत्येकाच्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी पुरेशी स्वच्छ ऊर्जा वितरित करू शकतो. आढाणाचा निव्वळ परिमाण पूर्ण करण्यासाठी, अधिक एकमेकांशी जोडलेले जागतिक ब्रिड तयार करण्यासाठी प्रयत्नांना एकत्र आणणे आणि पूरक करणे आवश्यक आहे. आम्ही या दृष्टीला म्हणतो: एक सूर्य एक जग एक ब्रिड.

COP26 च्या दुसऱ्या दिवशी भारत आणि युनायटेड किंगडम यांनी सौर ऊर्जेचा वापर करण्यासाठी आणि सीमेपलीकडे अखंडपणे प्रवास करण्यासाठी या उपक्रमाची घोषणा केली.

हा उपक्रम इंटरनॅशनल सोलर अलायन्स आणि यूकेचा ग्रीन ब्रिड उपक्रम एकत्र आणतो आणि सूर्याच्या ऊर्जेचा वापर करण्यावर भारताच्या लक्ष केंद्रित करतो.

ग्रीन ब्रिड्स इनिशिएटिव्हचे सदस्य – वन सन वन वर्ल्ड वन ग्रीड स्टीयरिंग कमिटी: ऑस्ट्रेलिया, फ्रान्स, भारत, युनायटेड स्टेट्स ऑफ अमेरिका, युनायटेड किंगडम.

अंमलबजावणी:

एक मंत्रिस्तरीय सुकाणू गट राष्ट्रीय सीमा ओलांडणाऱ्या महाद्वीपीय-स्केल ब्रिड्सद्वारे एकत्रितपणे जोडलेल्या सर्वोत्तम ठिकाणी मोठ्या सौर ऊर्जा केंद्रे आणि पवन फार्म तयार करण्याच्या दिशेने काम करेल.

मंत्रिस्तरीय सुकाणू गटात फ्रान्स, भारत, युनायटेड किंगडम आणि युनायटेड स्टेट्स यांचा समावेश आहे आणि त्यात आफ्रिका, आखाती, लॅटिन अमेरिका आणि आग्नेय आशियाचे प्रतिनिधी देखील असतील.

ग्लोबल मिथेन प्रतिज्ञा

2 नोव्हेंबर 2021 रोजी ग्लासगो येथे सुरू असलेल्या UN COP26 हवामान परिषदेत ग्लोबल मिथेन प्लेज लाँच करण्यात आला.

युनायटेड स्टेट्स आणि युरोपियन युनियन यांच्या संयुक्त विद्यमाने केलेल्या या प्रतिज्ञावर 90 हून अधिक देशांनी स्वाक्षरी केली आहे.

मिथेन हा कार्बन डाय ऑक्साईड नंतर वातावरणातील दुसऱ्या क्रमांकाचा सर्वात मुबलक हरितगृह वायू आहे.

ग्लोबल मिथेन प्लेज म्हणजे काय?

यूएस आणि EU द्वारे सप्टेंबरमध्ये प्रथम प्रतिज्ञा जाहीर करण्यात आली होती आणि हा जागतिक मिथेन उत्सर्जन कमी करण्यासाठी एक करार आहे. मिथेन उत्सर्जन 2020 च्या पातळीपासून 2030 पर्यंत 30 टक्क्यांपर्यंत कमी करणे हे या कराराच्या केंद्रीय उद्दिष्टांपैकी एक आहे.

जागतिक तापमानात मिथेनचे योगदान

आंतर-सरकारी पॅनेल ऑन क्लायमेट चेंज यांच्या नवीनतम अहवालानुसार, पूर्व-औद्योगिक काळापासून जागतिक सरासरी तापमानात 1.0 अंश सेल्सिअसच्या निव्वळ वाढीपैकी अर्धा वाटा मिथेनचा आहे.

मिथेन

UN च्या म्हणण्यानुसार, आज जगाला जाणवत असलेल्या तापमानवाढीपैकी 25 टक्के मिथेन या हरितगृह वायूमुळे आहे, जो नैसर्गिक वायूचाही एक घटक आहे.

मानवी आणि नैसर्गिक स्रोतांसह मिथेनचे विविध स्रोत आहेत. मिथेनच्या मानवी स्रोतांमध्ये लँडफिल, तेल आणि नैसर्गिक वायू प्रणाली, कृषी क्रियाकलाप, कोळसा खाण, सांडपाणी प्रक्रिया आणि काही औद्योगिक प्रक्रिया यांचा समावेश होतो. जागतिक मिथेन उत्सर्जनात मानवी स्रोतांचा वाटा 60 टक्के आहे, ज्यामध्ये तेल आणि वायू क्षेत्र सर्वात मोठे योगदान देणारे आहेत.

इंटरनॅशनल एनर्जी एजन्सी (IEA) नुसार, मिथेनचे वातावरणीय जीवनकाळ 12 वर्षे आहे जो CO2 च्या तुलनेत खूपच कमी आहे.

हवामान बदलासाठी मिथेनशी व्यवहार करणे महत्वाचे का आहे?

मिथेन हा अधिक शक्तिशाली हरितगृह वायू आहे कारण तो वातावरणात असताना अधिक ऊर्जा शोषून घेतो.

IEA ने असेही म्हटले आहे की आज अस्तित्वात असलेल्या तंत्रज्ञानाने 75 टक्क्यांहून अधिक मिथेन उत्सर्जन कमी केले जाऊ शकते आणि यापैकी 40 टक्क्यांपर्यंत कोणत्याही अतिरिक्त खर्चाशिवाय केले जाऊ शकते.

स्वदेशी बनावटीचे आयसीजीएस सार्थक राष्ट्राला समर्पित

सागरी सुरक्षेच्या दृष्टीने अतिशय महत्वाचे ठरणार्या 'आयसीजीएस सार्थक' या भारतीय तटरक्षक दलाच्या जहाजाचे 28 ऑक्टोबर ला गोवा शिपयार्ड येथे जलावतरण करण्यात आले.

'सार्थक' हे पाच सागरी गस्ती जहाजांच्या मालिकेतील चौथे जहाज आहे. गोवा शिपयार्डने याची बांधणी केली आहे. बहुविध मोहिमांमध्ये कामगिरी करण्याची या जहाजाची क्षमता आहे. 105 मीटर लांबी असलेल्या जहाजाचे वजन 2450 टन असून 9100 किलोवॅट क्षमतेची दोन इंजिन आहे. आत्मनिर्भर भारत मोहिमेअंतर्गत जहाजाची संपूर्ण स्वदेशी तंत्रज्ञानाने निर्मिती करण्यात आली आहे, जी जागतिक उत्पादनांच्या बरोबरीची आहे.

अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाने युक्त जहाजामध्ये सेन्सर्स आणि शस्त्रसामुग्री आणि एकात्मिक मशिनरी नियंत्रण व्यवस्था आहे. यामुळे तटरक्षक दलाला शोध आणि बचावकार्यासाठी, सागरी गुन्हे हाणून पाडण्यासाठी चांगली मदत होणार आहे.

'सार्थक' जहाज, गुजरातेतील पोर्बंदर येथे तैनात केले जाणार असून, देशाच्या पश्चिम किनारपट्टीवर गस्त घालण्यासाठी याचा वापर होईल. उपमहासंचालक एम.एम.सरयद हे या जहाजाचे नेतृत्व करणार असून त्यांच्या मदतीला 11 अधिकारी आणि 110 खलाशांचा चमू असणार आहे.

भारतीय नौदलाचे स्टेल्थ फ्रिगेट तुशील रशियात दाखल झाले

रशियाच्या (Russia) यांतर शिपयार्डमध्ये P1135.6 ही सातवी फ्रिगेट लाँच झाली आहे. भारतीय नौदलाने (Indian navy) शुक्रवारी ही माहिती दिली. या फ्रिगेटमुळे (Frigate) भारतीय नौदलाची हिंद महासागरात (India ocean) ताकत वाढणार आहे. या फ्रिगेटला 'तुशील' नाव दिल्याचे नौदलाकडून सांगण्यात आले. 'तुशील' हा संस्कृत शब्द आहे. ज्याचा अर्थ संरक्षक ढाल आहे.

तलवार वर्गातील फ्रिगेटसाठी भारताने रशियासोबत २.९ अब्ज डॉलर्सचा करार केला आहे. 'तुशील' फ्रिगेट त्याचाच एक भाग आहे. भारतीय नौदलाच्या गरजेनुसार या फ्रिगेटची बांधणी करण्यात आली आहे. स्टेल्थ टेक्नोलॉजी हे या फ्रिगेटचे वैशिष्ट्य आहे. पाण्याखाली असताना आवाज कमी असेल तसेच रडारलाही सहजतेने ही फ्रिगेट दिसणार नाही.

भारतीय नौदलात चौथी स्कॉर्पीन पाणबुडी 'वेला' दाखल

भारतीय नौदलाने आपल्या चौथ्या स्कॉर्पीन श्रेणीच्या पाणबुडीची डिलिव्हरी घेतली आहे. या जहाजाला 'वेला' असे नाव देण्यात आले आहे. आयएनएस वेला शत्रूशी संलग्न होण्याच्या बाबतीत प्रगत स्टेल्थ आणि लढाऊ क्षमता म्हणून ओळखले जाते.

प्रकल्प - 75 मध्ये स्कॉर्पीन डिझाइनच्या सहा पाणबुड्या बांधण्याचा समावेश आहे. या पाणबुड्या माझगाव डॉक शिपबिल्डर्स लिमिटेड (MDL) मुंबई येथे मेसर्स नेव्हल ग्रुप, फ्रान्सच्या सहकार्याने बांधल्या जात आहेत.

पहिली पाणबुडी, INS कलवरी डिसेंबर 2017 मध्ये कार्यान्वित झाली. दुसरी INS खांदेरी सप्टेंबर 2019 मध्ये कार्यान्वित झाली. तिसरी पाणबुडी, INS करंज 10 मार्च 2021 रोजी कार्यान्वित झाली. आयएनएस वेला, मालिकेतील चौथी, मे 2019 मध्ये लॉन्च झाली.

पाचवी, INS वगीर, नोव्हेंबर 2020 मध्ये लॉन्च झाली आणि बंदर चाचण्या सुरु झाल्या. डिसेंबर 2021 मध्ये ती त्याच्या पहिल्या पृष्ठभागावर जाण्याची अपेक्षा आहे. सहावी पाणबुडी, INS वागशीर, आउटफिटिंगच्या प्रगत टप्प्यात आहे.

लष्करी सराव

क्र	नाव	देश	कधी आणि कोठे
१	शक्ति (सैन्य)	भारत- फ्रान्स	६ वी आवृत्ती १४ ते १६ Nov २०२१, फ्रेजुस, फ्रान्स
२	CORPAT (नौदल)	भारत- थायलंड	३२ वी आवृत्ती १२ ते १४ Nov २०२१, आंतरराष्ट्रीय सागरी सीमारेषा

कोविड-19

कोविड -19 संबंधी जगभरात घडलेल्या घडामोडींचा आढावा या भागात घेतला आहे.

कोविड-19 वर उपचार करण्यासाठी ब्रिटनने जगातील पहिल्या गोळीला मान्यता दिली.

ब्रिटनच्या आरोग्य नियामकांनी लक्षणात्मक COVID-19 च्या प्रकरणांवर उपचार करण्यासाठी जगातील पहिली गोळी मंजूर केली आहे.

मेडिसिन्स अँड हेल्थकेअर प्रॉडक्ट्स रेग्युलेटरी एजन्सी (MHRA) ने सांगितले की, अँटीव्हायरल मोलनुपिरावीर हे सौम्य ते मध्यम COVID-19 असलेल्या लोकांमध्ये हॉस्पिटलायझेशन आणि मृत्यूचा धोका कमी करण्यासाठी सुरक्षित आणि प्रभावी असल्याचे आढळून आले आहे, ज्यांना हा आजार होण्याचा धोका जास्त आहे.

WHO ने भारत बायोटेकच्या COVAXIN ला आपत्कालीन वापरसाठी मान्यता दिली.

भारत बायोटेकच्या Covaxin ला WHO ची मान्यता मिळाली आहे. कोविड-19 विरुद्ध लसीकरणाने भारताच्या प्रवासासाठी हा एक मोठा विजय आहे. हैदराबादस्थित भारत बायोटेक आणि इंडियन कौन्सिल ऑफ मेडिकल रिसर्च यांनी कोवॅक्सिन ही लस पूर्णपणे 'भारतात तयार केलेली' आहे.

ही लस निष्क्रिय SARS-CoV-2 प्रतिजनापासून तयार केली गेली आहे आणि 5, 10 आणि 20 डोसच्या सिंगल डोसच्या कुपी आणि मल्टीडोज वायलसमध्ये सादर केली जाते.

SAGE ने 18 वर्षे आणि त्यावरील सर्व वयोगटांमध्ये, चार आठवड्यांच्या अंतराने, दोन डोसमध्ये लस वापरण्याची शिफारस केली आहे. दुसऱ्या डोसनंतर 14 किंवा त्याहून अधिक दिवसांनी, कोणत्याही तीव्रतेच्या कोविड-19 विरुद्ध COVAXIN ची 78% प्रभावीता आढळून आली आहे. ही लस स्टोअर करायला सोपी असल्यामुळे कमी आणि मध्यम उत्पन्न असलेल्या देशांसाठी अत्यंत योग्य आहे.

चर्चेत असलेले आजार व रोग

राइस ब्लास्ट

वायनाडमध्ये ज्यांनी "मनुवर्णा भात" पिकवले होते त्यावर राइस ब्लास्ट नावाचा बुरशीजन्य रोगाचा प्रादुर्भाव झाला आहे. मनुवर्णा तांदूळ ही एक नवीन तांदूळ निवड आहे, जी केरळ कृषी महाविद्यालयाने वायनाड जिल्ह्यात 250 एकरपेक्षा जास्त क्षेत्रामध्ये लॉन्च केली आहे.

नोरोव्हायरस

नोरोव्हायरस हा प्राणीजन्य आजार आहे. हे दूषित पाणी आणि अन्नाद्वारे पसरते.

या प्रकरणाची पुष्टी झाल्यानंतर, आरोग्य मंत्री वीणा जॉर्ज यांनी मार्गदर्शक तत्त्वे जारी केली आणि लोकांना यासाठी सतर्क राहण्याचे आवाहन केले.

लोकांना प्रतिबंधात्मक क्रियाकलाप तीव्र करण्यासाठी आणि रोगाबाबत जनजागृती करण्याचे निर्देश देण्यात आले होते.

नोरोव्हायरस हा विषाणूंचा समूह आहे, ज्यामुळे गॅस्ट्रोइंटेस्टाइनल आजार होतो. विषाणूमुळे पोट आणि आतड्यांच्या अस्तंरांमध्ये जळजळ होते, तीव्र उलट्या आणि अतिसार होतो. व्हायरसचा निरोगी लोकांवर लक्षणीय परिणाम होत नाही. तथापि, हे वृद्ध, लहान मुले आणि इतर कॉमोर्बिडीटी असलेल्या लोकांना गंभीरपणे प्रभावित करू शकते.

संयुक्त राष्ट्रांची (यूएन) २६ वी हवामान बदल परिषद (सीओपी-२६) सुरु

३१ ऑक्टोबर २०२१ पासून तेथे संयुक्त राष्ट्रांची (यूएन) २६ वी हवामान बदल परिषद (सीओपी-२६) सुरु झाली असून ही परिषद दोन आठवड्यांची आहे.

सीओपी-२६' परिषद गेल्या वर्षी ग्लासगो येथे होणार होती, परंतु कोरोनाच्या साथीमुळे ती तूर्त स्थगित केली होती.

इंटरगव्हर्नमेंटल पॅनेल क्लायमेट चेंज' (आयपीसीसी)च्या कठोर इशान्यानंतर ही परिषद आयोजित केली आहे. इटली व ब्रिटन हे देश 'सीओपी-२६'चे संयुक्त यजमान आहेत.

कार्बन उत्सर्जन रोखण्यासाठी निर्णायक उपाय करण्यावर ब्रिटनने भर दिला आहे. इंधनावर चालणाऱ्या गाड्यांची विक्री २०४० पर्यंत बंद करण्यासाठी प्रस्तावही त्यांनी ठेवला आहे. तसेच जंगलतोड रोखण्यासाठी स्वर्च करण्याचीही त्यांची तयारी आहे.

ग्लासगो परिषदेतील चर्चेचे मुद्दे

- पॅरिस करारानुसार देशामधील कार्बन उत्सर्जन वेगाने कमी करण्याचा विचार जगभरातील नेत्यांना करावा लागेल.
- कार्बन उत्सर्जन कमी करण्याबाबतच्या योजनेचा आढावा पाच वर्षांतून एकदा घेण्यावर सर्व सदस्य देशांनी दिलेली मान्यता.
- जे श्रीमंत देश पर्यावरण अधिक दूषित करीत आहेत, त्यांनी हवामान बदलांना सामोरे जाणाऱ्या गरीब देशांना निधी देणे.
- 'नेट-झिरो किंवा कार्बन तटस्थता.

या परिषदेमध्ये पर्यावरण संरक्षणासाठीचे भारताचे 'पंचामृत' ही त्यांनी जाहीर केले.

- 1) २०३० पर्यंत अजैविक इंधन निर्मितीमध्ये ७०० गिगावॉटने वाढ करणे
- 2) २०३० पर्यंत शाश्वत ऊर्जेत ७० टक्क्यांनी वाढ करणे
- 3) कार्बन उत्सर्जन एक अब्ज टनांपर्यंत कमी करणे
- 4) कार्बनचे प्रमाण ४० टक्क्यांनी कमी करणे
- 5) २०७० पर्यंत कार्बन उत्सर्जन शून्यावर आणणे

भारतात पर्यावरणपूरक प्रकल्पांच्या उभारणीला सहकार्य म्हणून ब्रिटनने जागतिक बँकेमध्ये 'इंडिया ग्रीन गॅरंटी' देण्याची तयारी दर्शविली आहे. यामुळे भारताला बँकेकडून ७७ कोटी पौंडांचा निधी उपलब्ध होणार आहे.

'यूएन'च्या पाठिंब्याने हवामान बदलावरील अशा प्रकारची परिषद १९९७ मध्ये बर्लिनमध्ये झाली होती. १९९७मध्ये क्योटो प्रोटोकॉल आणि २०१५मधील पॅरिस करार हा त्याचाच एक भाग आहे.

पॅरिस करार (सीओपी-२१)

औद्योगिक युगाच्या पूर्वीच्या काळाच्या तुलनेत जागतिक तापमान दोन अंश सेल्सिअसपेक्षा कमी आणि १.७ अंश सेल्सिअसपर्यंत नियंत्रित ठेवण्यासाठी विशेष प्रयत्न करण्याचे उद्दिष्ट्य निश्चित करण्यात आले होते. ४ नोव्हेंबर २०१६ मध्ये हा करार अमलात आला होता. त्यामाध्यमातून २१ व्या शतकाच्या मध्यापर्यंत 'नेट-झिरो' म्हणजे कार्बन तटस्थतेची स्थिती गाठण्याचेही लक्ष्य होते. हवामान बदलाविरुद्धच्या या लढ्यात कमकुवत आणि गरजवंत देशांच्या मदतीसाठी विकसित देशांनी पुढे यावे, असेही यात स्पष्टपणे नमूद केले होते. या करारावर स्वाक्षरी केली तरी संपूर्ण जगात इंधन जाळले जात आहे, विकासासाठी झाडांची कत्तल होत आहे.

इजिप्त पुढील वर्षी COP27 हवामान शिखर परिषदेचे आयोजन करेल

ग्लासगो येथील COP26 परिषदेदरम्यान, 2022 मध्ये इजिप्त COP27 संयुक्त राष्ट्र हवामान बदल परिषदेचे आयोजन करेल असा निर्णय घेण्यात आला.

शर्म अल-शेखच्या रेड सी रिसॉर्टमध्ये इजिप्त या परिषदेचे आयोजन करेल.

इजिप्तचे अध्यक्ष अब्देल फताह अल-सिसी यांनी सप्टेंबरमध्ये आफ्रिकन खंडाच्या वतीने COP27 आयोजित करण्यात इजिप्तने स्वारस्य दर्शविल्यानंतर हा निर्णय घेण्यात आला.

त्याशिवाय, 2023 मध्ये COP28 आंतरराष्ट्रीय हवामान परिषदेचे आयोजन करण्यासाठी संयुक्त अरब अमिराती (UAE) ची निवड करण्यात आली होती.

'संभव' उपक्रम

सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग मंत्रालयाने (MSME) उद्योजकतेला प्रोत्साहन देण्यासाठी तरुणांच्या सहभागाला प्रोत्साहन देण्यासाठी 'संभव' हा ई-राष्ट्रीय स्तरावरील जागरूकता कार्यक्रम सुरू केला आहे.

नवी दिल्ली येथे केंद्रीय एमएसएमई मंत्री नारायण राणे यांच्या हस्ते ई-राष्ट्रीय स्तरावरील जागरूकता कार्यक्रम 2021 'संभव' लाँच करण्यात आला.

उपक्रमाचा उद्देश

MSME मंत्रालयाच्या अंतर्गत संभव कार्यक्रम हा एक महिना चालणारा उपक्रम असेल ज्यामध्ये देशाच्या सर्व भागातील विविध महाविद्यालये/ITIs मधील विद्यार्थ्यांना मंत्रालयाच्या 130 क्षेत्रीय कार्यालयांद्वारे उद्योजकतेसाठी प्रोत्साहित केले जाईल.

मोहिमेदरम्यान, महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना ऑडिओ/व्हिडिओ फिल्म सादरीकरणाद्वारे एमएसएमई मंत्रालयाद्वारे राबविण्यात येत असलेल्या विविध योजनांची माहिती करून दिली जाईल. देशभरातील 1,300 हून अधिक महाविद्यालयांमध्ये जनजागृती कार्यक्रम आयोजित केले जातील ज्यामध्ये 1,50,000 विद्यार्थी सहभागी होण्याची अपेक्षा आहे.

मिशन युवा स्वास्थ्य

महाराष्ट्रात महाविद्यालयांमध्ये लसीकरणासाठी 'मिशन युवा स्वास्थ्य' राबविली जात आहे.

राज्यातील अनेक विद्यार्थ्यांचे कोरोना लसीकरण बाकी असून, त्यामुळे प्रत्यक्ष महाविद्यालयातील उपस्थितीला फटका बसत आहे. म्हणून सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या मदतीने महाविद्यालयांमध्ये लसीकरणासाठी 'मिशन युवा स्वास्थ्य' हाती घेण्यात येणार आहे, अशी माहिती उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री उदय सामंत यांनी शनिवारी पुण्यातील पत्रकार परिषदेत दिली.

राज्यातील पाच हजार महाविद्यालये, विद्यापीठे, अभिमत विद्यापीठांमध्ये २७ ऑक्टोबर ते २ नोव्हेंबर दरम्यान ही मोहीम राबविण्यात येणार आहे. राज्यातील सुमारे ४० लाख विद्यार्थ्यांचे लसीकरण या मोहिमेत पूर्ण करण्याचा प्रयत्न आहे. राहिलेल्या विद्यार्थ्यांचे पुन्हा दिवालीनंतर लसीकरणाला प्राधान्य राहिल.

डेअरी सहकर योजना

केंद्रीय गृहमंत्री अमित शहा यांनी ३१ ऑक्टोबर २०२१ रोजी डेअरी सहकर योजना सुरु केली. शेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट करून स्वावलंबी भारत निर्माण करण्याच्या उद्देशाने गुजरातमधील आनंद येथे ही योजना सुरु करण्यात आली आहे.

एकूण ७००० कोटी रुपयांच्या गुंतवणूक बजेटसह ही योजना सुरु करण्यात आली. "सहयोग ते समृद्धी तक" ही दृष्टी साकार करण्यासाठी सहकार्य मंत्रालयांतर्गत एनसीडीसीद्वारे त्याची अंमलबजावणी केली जाईल. एनसीडीसी पात्र सहकारी संस्थांना दूध खरेदी, गोवंश विकास, गुणवत्ता आश्वासन, ब्रँडिंग, पॅकेजिंग, वाहतूक, दूध आणि दूध उत्पादनांची साठवण आणि दुग्धजन्य पदार्थांची निर्यात यांसारख्या उपक्रमांसाठी आर्थिक मदत देईल.

हर घर दस्तक' मोहीम

कोविड लसीकरणासाठी 'हर घर दस्तक' मोहीम सुरु केली जाईल

केंद्रीय आरोग्य मंत्रालयाने राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांना जिल्हा स्तरीय योजना आखण्यास आणि खराब कामगिरी करणार् या जिल्ह्यांमध्ये "हर घर दस्तक" मोहीम सुरु करण्यास सांगितले आहे.

केंद्र सरकारने राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांना अशा क्षेत्रांना गती देण्यास सांगितले आहे जेथे प्रथम आणि दुसर् या डोस लसीकरणाचे कव्हेरेज राष्ट्रीय सरासरीपेक्षा कमी आहे.

कोविड-१९ लसीकरण मोहीम वाढविण्याच्या उद्देशाने 'हर घर दस्तक' मोहीम सुरु केली जाईल.

या मोहिमेअंतर्गत लसीच्या व्हॅन सुरु करून त्याचा दररोज आढावा घेतला जाई

लस कव्हेरेज

भारतात २७ ऑक्टोबर २०२१ पर्यंत १७ राज्यांतील १०.३८ कोटी लोकांना अद्याप लसीचा दुसरा डोस मिळाला नाही. १.६ कोटीहून अधिक लोक उत्तर प्रदेशातील आहेत, मध्य प्रदेशातून १.१ कोटी, महाराष्ट्रात ७६ लाख आहेत.

लसीच्या कव्हरेजसाठी कट-ऑफ

केंद्र सरकारने पहिल्या डोससाठी 77% आणि दुसर् या डोससाठी 33% कट-ऑफ निश्चित केला आहे. ही आकडेवारी अनुक्रमे पहिल्या आणि दुसर् या शॉट्सची राष्ट्रीय सरासरी देखील आहे.

लसीकरणाला प्रोत्साहन देण्यासाठी इतर पावले

लोकांना संवेदनशील करण्यासाठी आणि कोव्हिड-१९ हे रोग प्रतिबंधक कोव्हिड-१९ लसीकरण आहे हे सांगण्यासाठी केंद्र विशेष पुढाकार घेत आहे.

फोकसअंतर्गत राज्य

लसीकरणाचे प्रमाण कमी असल्यामुळे बिहार, झारखंड, पश्चिम बंगाल आणि उत्तर प्रदेश लक्ष केंद्रित करत आहेत. उदाहरणार्थ, बिहारमध्ये पहिल्या डोससाठी लसीकरणकव्हरेज 39% आहे तर दुसर् या डोससाठी 13% आहे.

वीरभद्रकाली ताराराणी स्वयंसिद्धा योजना

कोरोना जागतिक महामारीच्या कालावधीत घरातील कर्ता पुरुष मृत्यूमुखी पडल्याने विधवा झालेल्या महिलांना उत्पन्नाचे साधन उपलब्ध व्हावे, त्यांना सन्मानजनक उपजीविका करता यावी यासाठी ग्रामविकास विभागाचे मंत्री हसन मुश्रीफ यांनी पुढाकार घेऊन अशा महिलांसाठी वीरभद्रकाली ताराराणी स्वयंसिद्धा योजना राबविण्याचा निर्णय घेतला आहे.

महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण जीवनोन्नती अभियान (उमेद) च्या माध्यमातून ग्रामीण भागातील गरीब व जोखीमप्रवण महिलांना समृद्ध व आत्मसन्मानाचे तसेच सुरक्षित जीवन जगता यावे, यासाठी शाश्वत उपजीविकेच्या संधी प्राप्त होण्याच्या दृष्टीने पोषक वातावरणाची निर्मिती होण्यासाठी या अभियानाच्या माध्यमातून प्रयत्न करण्यात येत आहे. याचाच भाग म्हणून विविध योजनांमध्ये कृतीसंगमाच्या माध्यमातून ही योजना राबविण्यास शासनाने मान्यता दिली आहे.

एकल/विधवा महिलांना स्वयंसहाय्यता समुहामध्ये प्राधान्याने समाविष्ट करण्यात येणार आहे.

रिजर्व्ह बँक ऑफ इंडियाच्या नियमावलीनुसार विशेष बाब म्हणून एकल/विधवा महिलांचा किमान पाच महिला सदस्यांचा स्वतंत्र स्वयंसहाय्यता समूह स्थापन करण्यात येणार आहे. त्यांना महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण जीवनोन्नती अभियानाचे लाभ उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे.

या समुहातील सदस्यांना फिरता निधी व समुदाय गुंतवणूक निधीही अदा करण्यास प्राधान्य देण्यात येणार आहे.

या महिलांना पीएमजेबीवाय (प्रधानमंत्री जीवन ज्योती विमा योजना) व पीएमएसबीवाय (प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजना) योजनेचे 342 रूपये निधी भरण्यास बिनव्याजी कर्जही उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे.

या महिलांना आरोग्य विमा योजनेचा लाभ देण्यासाठी पात्र महिलांना महात्मा फुले जनआरोग्य योजनेत समाविष्ट करण्यात येणार आहे.

उमेदमार्फत एकल/विधवा महिलांना रोजगार व स्वयंरोजगाराच्या संधीही प्राधान्याने उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे.

या महिलांना तसेच त्यांच्या कुटुंबातील 18 ते 35 वयोगटातील युवक/युवतींना दीन दयाळ उपाध्याय ग्रामीण कौशल्य योजनेच्या माध्यमातून प्रशिक्षण देतानाही प्राधान्य देण्यात येणार आहे.

आरसेटी योजनेअंतर्गत 18 ते 45 या वयोगटातील युवक-युवतींना 10 ते 45 दिवसांचे कृषि विषयक प्रशिक्षण, प्रक्रिया उद्योग विषयक प्रशिक्षण, उत्पादक विषयक प्रशिक्षण असे विविध व्यवसायांचे मोफत व निवासी प्रशिक्षण दिले जाणार आहे.

महाराष्ट्र इलेक्ट्रीक वाहन धोरण, 2021

दृष्टीक्षेप (VISION):

शाश्वत आणि प्रदूषणरहित वाहनांचा अंगीकार करणे.
राज्य इलेक्ट्रिक वाहनांच्या वापरात देशात अग्रेसर बनवणे.
राज्याचे अग्रेसर स्थान भारतातील वाहन उत्पादनात कायम राखणे.

अभियान (MISSION):

मागणी विषयक प्रोत्साहनाद्वारे राज्यात इलेक्ट्रीक वाहनांची खरेदी आणि वापर वाढवून राज्याच्या वाहतूक परिस्थितीत अनुकूल बदल घडून आणणे.
उत्पादकांसाठीच्या प्रोत्साहनाद्वारे गुंतवणूक आकर्षित करून, इलेक्ट्रीक वाहन निर्मितीचे कारखाने तसेच, advance chemistry cell (ACC) बॅटरी, इलेक्ट्रीक वाहनांचे सुटे भाग आणि त्याचे रिसायक्लिंग कारखाने राज्यात स्थापित करून, उत्पादनास प्रोत्साहन देणे.

धोरण उद्दिष्ट (OBJECTIVES):

1. महाराष्ट्र इलेक्ट्रीक वाहन धोरण 2021 चे मुख्य उद्दिष्ट हे सन 2025 पर्यंत नवीन वाहन नोंदणीत 10 टक्के हिस्सा बॅटरी इलेक्ट्रीक वाहनांचा असेल, अशा रीतीने इलेक्ट्रीक वाहनाचा वापर वाढविणे.
2. सन 2025 पर्यंत राज्यातील मुंबई, पुणे, नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद व नाशिक या सहा
3. प्रदूषित शहर समुहमध्ये किमान 25 टक्के सार्वजनिक वाहतूक वाहने ही बॅटरी इलेक्ट्रीक वाहन प्रकारातील असावीत.
4. सन 2025 पर्यंत राज्यातील मुंबई, पुणे, नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद व नाशिक या सहा
5. प्रदूषित शहर समूहामधील ताफा परिचालक (Fleet Operator), ताफा समूहक (Fleet Aggregator) आणि ग्राहक वितरण मालवाहतूक (Last mile delivery) यांची किमान 25 टक्के वाहने ही बॅटरी इलेक्ट्रीक वाहन प्रकारातील असावीत.
7. सन 2025 पर्यंत महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळ (MSRTC) बस ताफ्यातील किमान
8. 15 टक्के वाहने ही बॅटरी इलेक्ट्रीक वाहन प्रकारातील असावीत.
9. महाराष्ट्राला भारतातील इलेक्ट्रीक वाहन उत्पादन क्षमतेच्या बाबतीत सर्वोच्च उत्पादक राज्य करणे.
10. राज्यात advance chemistry cell (ACC) बॅटरी उत्पादनासाठी किमान एक गिगा फॅक्टरी स्थापित करणे.
11. राज्यात इलेक्ट्रिक वाहने आणि त्यांचे घटक यासाठी संशोधन आणि विकास (R&D), आणि कौशल्य विकास यांचे नियोजन करणे.

GUIDANCE
G R O U P

आरबीआयच्या दोन नवीन योजना

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी आज रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाच्या (RBI) दोन नवीन योजनांचा शुभारंभ केला. या RBI रिटेल डायरेक्ट योजना आणि रिझर्व्ह बँक एकात्मिक लोकपाल योजना आहेत.

RBI रिटेल डायरेक्ट योजना

- या योजनेअंतर्गत किरकोळ गुंतवणूकदार सरकारी सिक्युरिटीजमध्ये पैसे गुंतवू शकतील.
- यामुळे त्यांना भारत सरकार आणि राज्य सरकारांनी जारी केलेल्या सिक्युरिटीजमध्ये थेट गुंतवणूक करण्याचा एक नवीन मार्ग मिळेल.
- या योजनेअंतर्गत गुंतवणूकदार आरबीआयकडे सरकारी सिक्युरिटीज खाती विनामूल्य ऑनलाइन सहज उघडू शकतात.

रिझर्व्ह बँक एकात्मिक लोकपाल योजना

- आरबीआयद्वारे नियंत्रित युनिट्सविरूद्ध ग्राहकांच्या तक्रारींचे अधिक चांगल्या प्रकारे निराकरण करण्याच्या उद्देशाने आरबीआय-इंटीग्रेटेड ओम्बड्समन योजनेचे उद्दीष्ट असेल.
- ही योजना वन नेशन-वन ओम्बड्समनवर आधारित आहे. हे ग्राहकांना तक्रार करण्यासाठी एक पोर्टल, ईमेल आणि पत्ता प्रदान करते.
- तक्रारींमध्ये त्यांच्या तक्रारी दाखल करण्यासाठी, कागदपत्रे सादर करण्यासाठी आणि अभिप्राय देण्यासाठी जागा मिळेल.
- तक्रारीचे निराकरण करण्यासाठी आणि तक्रारी दाखल करण्यास मदत करण्यासाठी आपल्याला बऱ्याच भाषांमध्ये टोल फ्री क्रमांक देखील मिळेल

दक्षिण आफ्रिकेचे लेखक डॅमन गालगुट यांना बुकर पारितोषिक मिळाले

दक्षिण आफ्रिकेचे लेखक आणि नाटककार डॅमन गालगुट यांनी बुधवारी त्यांच्या "द प्रॉमिस" या कादंबरीसाठी बुकर पारितोषिक जिंकले, एका पांढऱ्या कुटुंबाने त्यांच्या काळ्या मोलकरणीला तिचे स्वतःचे घर देण्याच्या अयशस्वी वचनबद्धतेबद्दल.

£50,000 (\$68,175) इंग्रजी भाषेतील साहित्य पुरस्कारासाठी हे गालगुटचे तिसरे नामांकन होते (2003 मध्ये पहिल्यांदा आणि 2010 मध्ये दुसऱ्यांदा).

या वर्षी बुकर पारितोषिकासाठी निवडण्यात आलेल्या इतर पाच शीर्षकांमध्ये

अनुक अरुदप्रगासम लिखित पॅसेज नॉर्थ,

नदिफा मोहम्मद लिखित द फॉर्च्यून मेन,

पॅट्रीशिया लॉकवुड नो वन इज टॉकिंग अबाउट दिस

मॅगी शिपरटेडचे ग्रेट सर्कल

रिचर्ड पॉवर्स चे बेवईलडेरमेन्ट

GUIDANCE
GROUP

पद्म पुरस्कार 2021

पद्म पुरस्कार हे दरवर्षी प्रजासत्ताक दिनानिमित्त जाहीर केले जाणारे भारतातील सर्वोच्च नागरी सन्मान आहेत. कला, सामाजिक कार्य, सार्वजनिक घडामोडी, विज्ञान आणि अभियांत्रिकी, व्यापार आणि उद्योग, औषध, साहित्य आणि शिक्षण, क्रीडा, नागरी सेवा या मध्ये उत्कृष्ट कामगिरी केल्याबद्दल हे पुरस्कार बहाल केले जातात. पद्म पुरस्कारांचे तीन श्रेणींमध्ये वर्गीकरण केले जाते ते म्हणजे पद्मविभूषण, पद्मभूषण आणि पद्मश्री. यावर्षी राष्ट्रपतींनी 119 पद्म पुरस्कारांना मान्यता दिली आहे, ज्यात 7 पद्मविभूषण, 10 पद्मभूषण आणि 102 पद्मश्री पुरस्कारांचा समावेश आहे. या यादीमध्ये 29 महिला, 10 परदेशी व्यक्ती आणि 16 मरणोत्तर पुरस्कार विजेते आणि 1 ट्रान्सजेंडर पुरस्कारप्राप्त व्यक्तींचा समावेश आहे.

पद्मविभूषण

क्र	नाव	कार्यक्षेत्र	देश/राज्य
१	शिंजो आबे	सार्वजनिक व्यवहार	जपान
२	एसपी बालसुब्रमण्यम (मरणोत्तर)	कला	तामिळनाडू
३	डॉ.बेले मोनाप्पा हेगडे	औषध	कर्नाटक
४	नरिंदर सिंह कपानी (मरणोत्तर)	विज्ञान आणि अभियांत्रिकी	यू एस ए
५	मौलाना वहिदुद्दीन खान	इतर - अध्यात्मवाद	दिल्ली
६	बी.बी.लाल	इतर- पुरातत्व	दिल्ली
७	सुदर्शन साहू	कला	ओडिशा

पद्मभूषण

क्र	नाव	कार्यक्षेत्र	देश/ राज्य
१	कृष्णन नायर शांताकुमारी चिन्ना	कला	केरळ
२	तरुण गोगोई (मरणोत्तर)	सार्वजनिक व्यवहार	आसाम
३	चंद्रशेखर कंबरा	साहित्य आणि शिक्षण	कर्नाटक
४	सुमित्रा महाजन	सार्वजनिक व्यवहार	मध्य प्रदेश
५	नृपेंद्र मिश्रा	नागरी सेवा	उत्तर प्रदेश
६	रामविलास पासवान (मरणोत्तर)	सार्वजनिक व्यवहार	बिहार

७	केशुभाई पटेल (मरणोत्तर)	सार्वजनिक व्यवहार	गुजरात
८	काल्बे सादिक (मरणोत्तर)	इतर – अध्यात्मवाद	उत्तर प्रदेश
९	रजनीकांत देविदास श्रॉफ	व्यापार आणि उद्योग	महाराष्ट्र
१०	तरलोचन सिंग	सार्वजनिक व्यवहार	हरियाणा

कला, साहित्य आणि शिक्षण, सामाजिक कार्य, क्रीडा, वैद्यक इत्यादी क्षेत्रातील 102 जणांना यावर्षी पद्मश्री पुरस्कार मिळाला. www.padmaawards.gov.in/PDFS/2021AwardeesList.pdf

महाराष्ट्रातील पुरस्कार विजेते

महाराष्ट्रातील सहा व्यक्तींना भारत सरकारचा प्रतिष्ठेचा 'पद्म' पुरस्कार जाहीर झाला आहे.

क्र	नाव	क्षेत्र	पुरस्कार
१	रजनीकांत श्रॉफ	उद्योग	पद्मभूषण
२	परशुराम गंगावणे	कला	पद्मश्री
३	नामदेव कांबळे	साहित्य आणि शिक्षण	पद्मश्री
४	जसवंतीबेन पोपट	उद्योग	पद्मश्री
५	निरीश प्रभुणे	सामाजिक कार्य	पद्मश्री
६	सिंधूताई सपकाळ	सामाजिक कार्य	पद्मश्री

पर्यावरण संवर्धनासाठी महाराष्ट्राला संयुक्त राष्ट्र हवामान बदल परिषदेकडून आंतरराष्ट्रीय स्तरावर मानाचा पुरस्कार

पर्यावरण संवर्धनाच्या महाराष्ट्राच्या प्रयत्नांची संयुक्त राष्ट्र हवामान बदल परिषदेकडून दखल घेतली गेली आहे. स्कॉटलंड येथे सुरू असलेल्या COP26 कॉन्फरन्समध्ये महाराष्ट्राला 'इन्स्पायरिंग रिजनल लीडरशिप' (प्रेरणादायी प्रादेशिक नेतृत्व) साठी पुरस्कार मिळाला आहे.

महाराष्ट्राला अंडर २ कोलिशन फॉर क्लायमेट अॅक्शनकडून हा पुरस्कार मिळाला आहे. स्कॉटलंडमध्ये अंडर २ कोलिशन फॉर क्लायमेट अॅक्शनतर्फे तीनपैकी एक पुरस्कार जिंकणारे महाराष्ट्र हे भारतातील एकमेव राज्य आहे.

पर्यावरण जपण्यासाठी शासनाने माझी वसुंधरा म्हणजेच 'माय प्लॅनेट' ही चळवळ सुरू केली आहे. त्याचबरोबर पंचमहाभूतांवरही लक्ष केंद्रित करत आहे. राज्य सरकार पारंपरिक ऊर्जेवरील स्वच्छ ऊर्जेचा विचार करीत आहे. नुकतेच एका महामार्गाचे सोलरइजेशन केले असून त्यापासून २५० मेगावॉट ऊर्जा निर्माण करणार आहे.

महत्वाचे निर्देशांक आणि अहवाल

क्र.	निर्देशांक	कोण जारी करतात	महत्वाचे मुद्दे
1	ग्लोबल क्लायमेट टेक इन्व्हेस्टमेंट ट्रेंड	लंडन अँड पार्टनर्स, अँड कंपनी	<ul style="list-style-type: none"> 'पाच वर्षे: पॅरिस करारापासून जागतिक हवामान तंत्रज्ञान गुंतवणूक ट्रेंड' या अहवालानुसार, 2016 ते 2021 या कालावधीत हवामान तंत्रज्ञान गुंतवणुकीसाठी टॉप 10 देशांच्या यादीत भारत 9व्या क्रमांकावर आहे. भारतीय हवामान तंत्रज्ञान कंपन्यांना या कालावधीत USD 1 बिलियन व्हेन्चर कॅपिटल (VC) निधी प्राप्त झाला. यूएसए -1, चीन - 2, सिंगापूर- 10
2	क्यूएस वर्ल्ड युनिव्हर्सिटी रँकिंग	QS (क्वाकव्हेरली सायमंड्स)	<ul style="list-style-type: none"> नॅशनल युनिव्हर्सिटी ऑफ सिंगापूर (NUS) ने सलग चौथ्या वर्षी क्रमवारीत अव्वल स्थान पटकावले आहे. त्यानंतर दुसऱ्या क्रमांकावर चीनचे पेकिंग विद्यापीठ आणि सिंगापूरमधील नानयांग तंत्रज्ञान विद्यापीठ आणि हॉंगकॉंगमधील हॉंगकॉंग विद्यापीठ तिसऱ्या स्थानावर आहे. इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी बॉम्बे (IITB) (42 व्या प्रादेशिक) आणि IIT दिल्ली (45 व्या प्रादेशिक) या टॉप-50 मध्ये फक्त दोन भारतीय संस्था आहेत. गेल्या वर्षी 50 व्या स्थानावर असलेल्या IIT मद्रासचे चार स्थान घसरले असून ते आता 54 व्या स्थानावर आहे. चीनच्या पाठोपाठ १२६ विद्यापीठांसह भारतात ११८ भारतीय विद्यापीठे आहेत.
3	पब्लिक अफेअरस इंडेक्स 2021	पब्लिक अफेअर सेंटर (PAC), बेंगलुरु, नॉन-प्रॉफिट थिंक टँक,	<ul style="list-style-type: none"> 6 वी आवृत्ती मोठ्या राज्यांमध्ये टॉपर्स:- केरळ (1.618) तामिळनाडू (0.857), तेलंगणा (0.891) छोट्या राज्यांमध्ये टॉपर्स:- सिक्कीम (1.617) मेघालय (1.144), मिझोरम (1.123) केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये टॉपर्स:- पुडुचेरी (1.182) जम्मू आणि काश्मीर (0.705), चंडीगड (0.628)

4	LEADS (विविध राज्यांमध्ये लॉजिस्टिक सुलभता) निर्देशांक 2021	आणि कॉमर्स मंत्रालयाचा	<ul style="list-style-type: none"> • , गुजरात हरियाणा आणि पंजाब मालाची हालचाल आणि लॉजिस्टिक साखळीच्या कार्यक्षमतेच्या संदर्भात सर्वोत्तम कामगिरी करणारी राज्ये म्हणून उदयास आली. • तामिळनाडू (चौथा) आणि महाराष्ट्र (पाचवा) • प्रतिनिधित्वाचा उद्देशाने, राज्यांना तीन स्वतंत्र वर्गांमध्ये स्थान देण्यात आले होते: <ul style="list-style-type: none"> ○ ईशान्येकडील राज्ये ○ हिमालय UTs' आणि ○ 'इतर UTs' गट. 1. हिमालयीन केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये, जम्मू आणि काश्मीर अव्वल रँकर म्हणून उदयास आले. 2. ईशान्येकडील राज्यांमध्ये सिक्कीम आणि मेघालय अव्वल ठरले. 3. "इतर युनायटेड टेरिटरीज" श्रेणीमध्ये दिल्लीला सर्वोच्च स्थान देण्यात आले.
5	मिशन 2070: नेट-झिरो इंडिया रिपोर्टसाठी ग्रीन न्यू डील	वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरम (WEF)	<ul style="list-style-type: none"> • हा अहवाल 2070 पर्यंत निव्वळ शून्य उत्सर्जन साध्य करण्याच्या भारताच्या लक्ष्याच्या पार्श्वभूमीवर प्रकाशित करण्यात आला आहे.
6	ग्लोबल ड्रग पॉलिसी इंडेक्स	द हार्म रिडक्शन कन्सोर्टियम	<ul style="list-style-type: none"> • नॉर्वे, न्यूझीलंड, पोर्तुगाल, यूके आणि ऑस्ट्रेलिया हे मानवीय आणि आरोग्य-आधारित औषध धोरणांच्या संदर्भात पाच आघाडीचे देश आहेत. • ब्राझील, युगांडा, इंडोनेशिया, केनिया आणि मेक्सिको हे पाच सर्वात खालच्या क्रमांकाचे देश आहेत. • 30 देशांपैकी भारताचा क्रमांक १८ वा आहे. • जागतिक औषध धोरण निर्देशांक हे औषध धोरणांचे आणि जगभरातील त्यांची अंमलबजावणी यांचे डेटा-आधारित विश्लेषण आहे. निर्देशांकात 75 निर्देशकांचा समावेश आहे आणि ते औषध धोरणांच्या पाच व्यापक आयामांवर चालते- फौजदारी न्याय, आरोग्य आणि हानी कमी करणे, आंतरराष्ट्रीय स्तरावर नियंत्रित औषधांचा प्रवेश, अत्यंत प्रतिसाद आणि विकास.

7	द क्लायमेट चेंज परफॉर्मन्स इंडेक्स 2022	जर्मनवॉच, न्यू क्लायमेट इन्स्टिट्यूट आणि CAN CCPI	<ul style="list-style-type: none"> • सर्वाधिक उत्सर्जन असलेल्या 60 देशांमध्ये (अधिक संपूर्ण EU) हवामान बदल कमी करण्याच्या प्रयत्नांचे विश्लेषण आणि तुलना करते. • या देशांचा मिळून जागतिक उत्सर्जनात ९० टक्के वाटा आहे. • आंतरराष्ट्रीय हवामान राजकारणात पारदर्शकता वाढवणे आणि शमन प्रयत्न आणि वैयक्तिक देशांनी केलेल्या प्रगतीची तुलना करणे हे निर्देशांकाचे उद्दिष्ट आहे. • युनायटेड किंगडम आणि मोरोक्को सह स्कॅंडिनेव्हियन देश 'शून्यतेच्या शर्यतीत' आघाडीवर आहेत • ऑस्ट्रेलिया, दक्षिण कोरिया, रशिया, सौदी अरेबिया आणि कझाकस्तान सर्वात वाईट कामगिरी करणाऱ्यांमध्ये आहेत • जगातील सर्वात मोठा उत्सर्जन करणारा चीन, चार स्थानांनी घसरून 37 व्या क्रमांकावर आहे. एकूण 'कमी' रेटिंग. • भारताने रॅकिंगमध्ये 10 वे स्थान कायम ठेवले आहे आणि अक्षय उर्जा श्रेणीतील रँक वगळता उच्च कामगिरी करणारा आहे, जिथे त्याला 'मध्यम' रेट केले जाते. भारताला दरडोई उत्सर्जन कमी झाल्याचा फायदा होत असल्याचे अहवालात म्हटले आहे.
---	---	---	---

राष्ट्रीय क्रीडा पुरस्कार 2020.

1 नोव्हेंबर, 2021 रोजी, क्रीडा मंत्रालयाने राष्ट्रीय क्रीडा पुरस्कार 2020 च्या विजेत्यांना भौतिकरित्या ट्रॉफी सुपूर्द केल्या. पुरस्कार विजेत्यांना आधीच रोख बक्षिसे मिळाली होती परंतु 2020 च्या कार्यक्रमादरम्यान ते त्यांच्या ट्रॉफी आणि प्रशस्तिपत्रे गोळा करू शकले नाहीत कारण क्रीडा पुरस्कार सोहळा कोविड-19 महामारी मुळे आयोजित करता आला नाही.

क्रीडा मंत्रालयाने 29 ऑगस्ट 2020 रोजी 27 अर्जुन पुरस्कार आणि 5 राजीव गांधी खेलरत्न पुरस्कारांसह एकूण 74 राष्ट्रीय क्रीडा पुरस्कारांचे वितरण केले होते.

GUIDANCE
G R O U P

पुरस्कार	विजेता
राजीव गांधी खेलरत्न पुरस्कार 2020	रोहित शर्मा (क्रिकेट), मनिका बत्रा (टेबल टेनिस) मरियप्पन थांगावेलू (पॅरा-अॅथलेटिक्स), राणी रामपाल (हॉकी) आणि विनेश फोगट (कुस्ती).
अर्जुन पुरस्कार 2020	अतनु दास (तिरंदाजी), दुती चंद (अॅथलेटिक्स), सात्विक साईराज रॅकीरेड्डी (बॅडमिंटन), चिराग चंद्रशेखर शेटी (बॅडमिंटन), विशेष भृगुवंशी (बास्केटबॉल), मनीष कौशिक (बॉक्सिंग), लोव्हलिना बोरगोहेन (बीओसी) शर्मा (बॉक्सिंग) क्रिकेट, दीप्ती शर्मा (क्रिकेट), सावंत अजय अनंत (अश्वस्वार), संदेश झिंगण (फुटबॉल), आदिती अशोक (गोल्फ), आकाशदीप सिंग (हॉकी), दीपिका (हॉकी), दीपक (कबड्डी), काळे सारिका सुधाकर (खो खो), दतू बबन भोकनळ (रोईंग), मनू भाकर (नेमबाजी), सौरभ चौधरी (नेमबाजी), मधुरिका पाटकर (टेबल टेनिस), दिविज शरण (टेनिस), शिवा केशवन (हिवाळी क्रीडा), दिव्या काकरन (कुस्ती), राहुल आवारे (कुस्ती) कुस्ती, सुयश नारायण जाधव (पॅरा-स्विमिंग), संदीप (पॅरा-अॅथलेटिक्स), मनीष नरवाल (पॅरा नेमबाजी)
द्रोणाचार्य पुरस्कार (लाइफ-टाइम श्रेणी) 2020	धर्मेद्र तिवारी (तिरंदाजी), पुरुषोत्तम राय (अॅथलेटिक्स), शिव सिंग (बॉक्सिंग), रोमेश पठानिया (हॉकी), कृष्णकुमार हुडा (कबड्डी), विजय भालचंद्र मुनीश्वर (पॅरा पॉवरलिफ्टिंग), नरेश कुमार (टेनिस), ओम प्रकाश दहिया (कुस्ती).
ध्यानचंद पुरस्कार 2020	कुलदीप सिंग भुल्लर (अॅथलेटिक्स), जिन्सी फिलिप्स (अॅथलेटिक्स), प्रदीप श्रीकृष्ण गंधे (बॅडमिंटन), तृप्ती मुरगुंडे (बॅडमिंटन), एन उषा (बॉक्सिंग), लखा सिंग (बॉक्सिंग), सुखविंदर सिंग संधू (फुटबॉल), अजित सिंग (हॉकी), मनप्रीत सिंग (कबड्डी), जे रंजित कुमार (पॅरा-अॅथलेटिक्स), सत्यप्रकाश तिवारी (पॅरा बॅडमिंटन), मनजीत सिंग (रोइंग), दिवंगत श्री सचिन नाग (जलतरण), नंदन बाल (टेनिस), नेत्रपाल हुडा (टेनिस) कुस्ती).
द्रोणाचार्य (नियमित श्रेणी):	ज्युड फेलिक्स (हॉकी), योगेश मालवीय (मल्लखांब), जसपाल राणा (नेमबाजी), कुलदीप कुमार हंडू (तुशू), गौरव खन्ना (पॅरा बॅडमिंटन).
तेनझिंग नोर्गे नॅशनल अॅडव्हेंचर अवॉर्ड्स	अनिता देवी (लॅंड अॅडव्हेंचर), कर्नल सरफराज सिंग (लॅंड अॅडव्हेंचर), ताका तामुत (लॅंड अॅडव्हेंचर), केवल हिरेन कक्का (लॅंड अॅडव्हेंचर), सतेंद्र सिंग (वॉटर अॅडव्हेंचर), गजानंद यादव (एअर अॅडव्हेंचर), कै. मगन बिरसा (जीवनगौरव).
मौलाना अबुल कलाम आझाद (MAKA) ट्रॉफी	पंजाब विद्यापीठ, चंदीगड.

राष्ट्रीय खेल प्रोत्साहन पुरस्कार	लक्ष्य संस्था आणि आर्मी स्पोर्ट्स इन्स्टिट्यूट.ऑइल अँड नॅचरल गॅस कॉर्पोरेशन (ONGC) लि. एअर फोर्स स्पोर्ट्स कंट्रोल बोर्ड.
-----------------------------------	---

राष्ट्रीय क्रीडा पुरस्कार 2021

युवा व्यवहार आणि क्रीडा मंत्रालयाने राष्ट्रीय क्रीडा पुरस्कार 2021 ची घोषणा केली. पुरस्कार विजेत्यांना 13 नोव्हेंबर 2021 रोजी राष्ट्रपती भवनाच्या दरबार हॉलमध्ये विशेष आयोजित कार्यक्रमात भारताच्या राष्ट्रपतींकडून त्यांचे पुरस्कार प्रदान केले जातील.

'मेजर ध्यान चांद खेल रत्न पुरस्कार' मागील चार वर्षांच्या कालावधीत क्रीडा क्षेत्रातील नेत्रदीपक आणि उत्कृष्ट कामगिरीसाठी खेळाडूने दिला जातो.

'खेल आणि खेळांमधील उत्कृष्ट कामगिरीसाठी अर्जुन पुरस्कार' मागील चार वर्षांच्या कालावधीतील चांगल्या कामगिरीसाठी आणि नेतृत्व, खिलाडूवृत्ती आणि शिस्तीची भावना दर्शविल्याबद्दल दिला जातो.

'क्रीडा आणि खेळांमधील उत्कृष्ट प्रशिक्षकांसाठी द्रोणाचार्य पुरस्कार' सातत्यपूर्ण आधारावर उत्कृष्ट आणि गुणवत्तेचे काम करणाऱ्या प्रशिक्षकांना आणि आंतरराष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये खेळाडूंना उत्कृष्ट कामगिरी करण्यास सक्षम बनवणाऱ्या प्रशिक्षकांना दिला जातो.

ज्या खेळाडूंनी त्यांच्या कामगिरीने खेळात योगदान दिले आहे आणि निवृत्तीनंतरही क्रीडा स्पर्धांना प्रोत्साहन देण्यासाठी योगदान दिले आहे अशा खेळाडूंचा सन्मान करण्यासाठी 'खेल आणि खेळांमध्ये जीवनगौरव कामगिरीसाठी ध्यानचंद पुरस्कार' दिला जातो.

'राष्ट्रीय खेल प्रोत्साहन पुरस्कार' कॉर्पोरेट संस्था (खाजगी आणि सार्वजनिक दोन्ही क्षेत्रातील), क्रीडा नियंत्रण मंडळे, राज्य आणि राष्ट्रीय स्तरावरील क्रीडा संस्थांसह एनजीओ ज्यांनी क्रीडा संवर्धन आणि विकासाच्या क्षेत्रात दृश्यमान भूमिका बजावली आहे त्यांना दिला जातो.

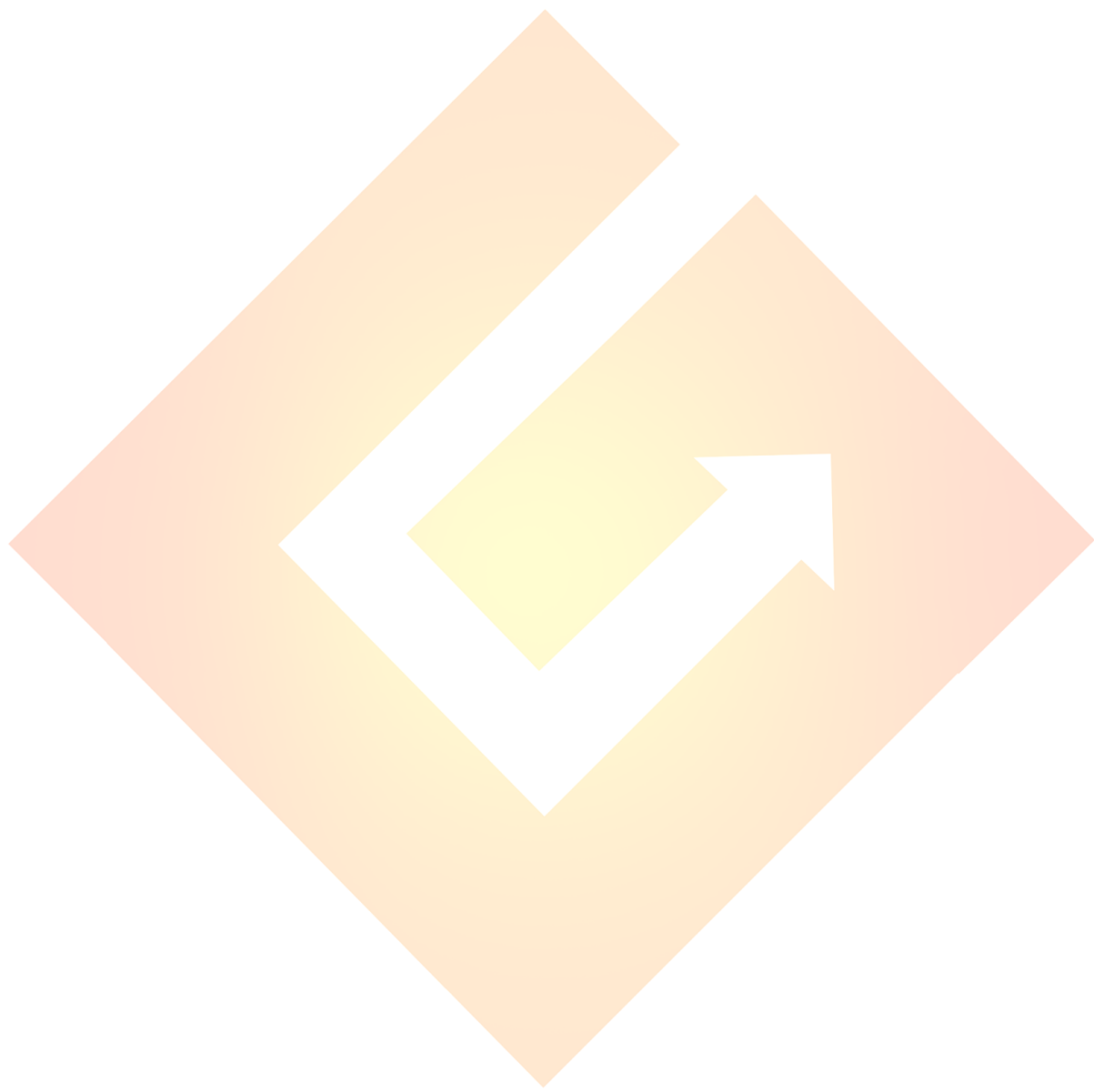
आंतर-विद्यापीठ स्पर्धांमध्ये एकूणच अव्वल कामगिरी करणाऱ्या विद्यापीठाला मौलाना अबुल कलाम आझाद (MAKA) ट्रॉफी दिली जाते.

पुरस्कार	विजेते
मेजर ध्यानचंद खेलरत्न पुरस्कार 2021 (ऑगस्ट 2021 मध्ये सरकारने राजीव गांधी खेलरत्न पुरस्काराचे नाव बदलून मेजर ध्यानचंद खेल रत्न पुरस्कार केले)	नीरज चोप्रा (अॅथलेटिक्स), रवी कुमार (कुस्ती) लोव्हलीन बोरगोहेन (बॉक्सिंग), श्रीजेश पीआर (एचएचओके)) अवनी लेखरा (पॅरा नेमबाजी) सुमित ऑटिल (पॅरा अॅथलेटिक्स) प्रमोद भगत (पॅरा बॅडमिंटन) कृष्णा नगर (पॅरा बॅडमिंटन) मनीष नरवाल (पॅरा नेमबाजी) मिताली राज (क्रिकेट) सुनील छेत्री (फुटबॉल) मनप्रीत सिंग (हॉकी)
अर्जुन पुरस्कार	आर्पिंदर सिंग (अॅथलेटिक्स), सिमरनजीत कौर (बॉक्सिंग)

	<p>शिखर धवन (क्रिकेट) भवानी देवी चदलावदा आनंदा सुंदररामन (तलवारबाजी) मोनिका (हॉकी) वंदना कटारिया (हॉकी) संदीप नरवाल (कबड्डी)</p> <p>हिमानी उत्तम परब (मल्लखांब) अभिषेक वर्मा (अभिषेक वर्मा) टेनिस</p> <p>दीपक पुनिया (कुस्ती) दिलप्रीत सिंग (हॉकी) हरमन प्रीत सिंग (हॉकी) रुपेंदर पाल सिंग (हॉकी) सुरेंदर कुमार (हॉकी) अमित रोहिदास (हॉकी) बिरेन्द्र लाक्रा (हॉकी) सुमित (हॉकी) नीलकांत शर्मा (हॉकी) हार्दिक सिंग (हॉकी) विवेक सागर प्रसाद (हॉकी)</p> <p>गुरजंत सिंग (हॉकी) मनदीप सिंग (हॉकी) शमशेर सिंग (हॉकी) ललित कुमार उपाध्याय (हॉकी) वरुण कुमार (हॉकी) सिमरनजीत सिंग (हॉकी) योगेश नथुनिया (पॅरा अॅथलेटिक्स) निषाद कुमार (पॅरा अॅथलेटिक्स) अॅथलेटिक्स) प्रवीण कुमार (पॅरा अॅथलेटिक्स)</p> <p>सुहास यथीराज (पॅरा बॅडमिंटन) सिंहराज अधना (पॅरा नेमबाजी) भावना पटेल (पॅरा टेबल टेनिस) हरविंदर सिंग (पॅरा तिरंदाजी) शरद कुमार (पॅरा अॅथलेटिक्स)</p>
द्रोणाचार्य पुरस्कार लाइफ-टाइम श्रेणी	टीपी ओसेफ (अॅथलेटिक्स) सरकारतलवार (क्रिकेट) सरपाल सिंग (हॉकी) आशान कुमार (कबड्डी) तपन कुमार पाणिब्रह्मी (जलतरण)
द्रोणाचार्य पुरस्कार नियमित श्रेणी	राधाकृष्णन नायर पी (अॅथलेटिक्स) संध्या गुरुंग (बॉक्सिंग) प्रीतम सिवाच (हॉकी) जय प्रकाश नौटियालसुब्रामन (पी. टेबल टेनिस)
क्रीडा आणि खेल २०२१ मध्ये जीवनगौरव कामगिरीसाठी ध्यानचंद पुरस्कार	लेखा केसी (बॉक्सिंग) अभिजीत कुंटे (बुद्धिबळ) दविंदर सिंग गर्वा (हॉकी) विकास कुमार (कबड्डी) सज्जन सिंग (कुस्ती)
राष्ट्रीय खेल प्रोत्साहन पुरस्कार	मानव रचना शैक्षणिक संस्थान इंडियन ऑइल कॉर्पोरेशन लिमिटेड
मौलाना अबुल कलाम आझाद (MAKA) ट्रॉफी 2021	पंजाब विद्यापीठ - चंदीगड

भुवनेश्वरमध्ये भारताची पहिली राष्ट्रीय योगासन क्रीडा स्पर्धा सुरु झाली.

11-13 नोव्हेंबर 2021 या कालावधीत भुवनेश्वर, ओडिशा येथे भारतातील पहिली शारीरिक राष्ट्रीय योगासन स्पर्धा आयोजित करण्यात आली आहे. राष्ट्रीय योगासना क्रीडा स्पर्धा 2021-22 चे आयोजन राष्ट्रीय योगासना क्रीडा महासंघ (NYSF) द्वारे ओडिशा राज्याच्या सहकार्याने करण्यात आले आहे.

GUIDANCE
G R O U P